

men rakte, naar jeg nærmede mig. Jeg prøvede mange Gange at lade en anden fodre den; men den lod næsten altid Føden falde. Ved flere saadanne Lejligheder prøvede jeg at gaa til den med Føde i Haanden, og hvis den havde ædt den Føde en anden havde givet den, blev den straks gylpet op, og i Stedet fortærede den det Foder, jeg gav den. En Gang efter tre Dages Fravær fandt jeg alt det af en anden givne Foder liggende urørt paa Jorden, og jeg havde endda ladet Falken undvære Føde et Par Dage, forinden jeg overlod dens Pasning til en Ven. Interessant var det, at det Foder, den saaledes havde vræget, omgaaende blev ædt, naar jeg tog det op og bød det frem, selv om det var flere Dage gammelt. Efter et halvt Aars Forløb tillod den, at min Kone gav sig af med den, men den aad kun enkelte Gange, hvad hun bød den, selv efter at den havde vænnet sig til at sidde ved hendes Havestol.

Jeg forsøgte ved forskellige Forklædninger at narre Falken, men den kendte mig hver Gang, blot jeg kom tilstrækkelig nær, og aad ofte Føden siddende paa min Arm. Hos ingen anden tam Fugl har jeg været ude for Spisevægring overfor anden Person og heller ikke en saa absolut Favorisering af min Person, og jeg kan indtil dette Øjeblik ikke bringe denne Vandrefalks Opførsel i Overensstemmelse med andre personlige Erfaringer.

Den vildtlevende Knopsvanes Udbredelse som Ynglefugl i Sydsjælland.

Af GREGERS SCHMIT.

Fra den ældste Tid har Knopsvanen været Ynglefugl i Danmark, hvilket Knoglefundene i vore Moser viser, men for ca. 200 Aar siden begyndte Bestanden at gaa tilbage, og denne Udvikling har fortsat lige til omkring 1920, da der i Følge Oplysninger af R. HØRRING (Danmarks Fauna, Fugle I) og af E. LEHN SCHIØLER (Danmarks Fugle I) kun ynglede 2-3 Par vildtlevende Knopsvaner i hele Landet, og disse fandtes i Nordøstsjælland. Saa kom Fredningen af Knopsvanen i 1926, og for at se hvorledes denne Fredning virkede efter nogle Aars Forløb, foranstaltede Naturfredningsraadet i 1936 en

Undersøgelse af Knopsvanebestanden i Danmark. Resultatet af dette Arbejde findes i en Afhandling af Professor R. SPÄRCK (D. O. F. T., 1936). Det fremgaar heraf, at der i Nord- og det østlige Midsjælland er foregaaet en stærk Tilvækst af Ynglebestanden, saaledes at der i dette Omraade omkring 1935 ynglede 18-20 Par Knopsvaner, medens der i det øvrige Land næppe ynglede vilde Svaner, en Kendsgerning, hvoraf Professor SPÄRCK udleder, at Ynglesvanerne i disse to sjællandske Landsdele efter alt at dømme maa tilhøre den oprindelige vilde Knopsvanebestand. Dette var nu, hvad en Undersøgelse viste i 1936. I de sidste 6-7 Aar har dette Billede imidlertid ændret sig en Del, idet den vildtlevende Knopsvane i disse Aar ogsaa har bredt sig som Ynglefugl i Sydsjælland, saaledes at den nu findes her i et ikke ringe Antal.

For at faa et nøjere Kendskab til Bestandens Udbredelse i dette Omraade, foretog jeg i 1943 et Rundspørge blandt kyndige Folk i hele Landsdelen, foruden at jeg selv tog ud paa en Del Ekskursioner. Jeg skal her redegøre for Resultatet af dette Arbejde.

Hasleveggen: Ved Troelstrup Sø ynglede der ifølge Meddelelse af Prcl. HERM. HANSEN, Troelstrup, et Par i Aarene 1938, 39, 40 og 41. Parret havde hvert Aar mindst 4 Unger, et enkelt Aar var der 8. Ved Dyrehavesø ynglede der ifølge Meddelelse af Fiskemesteren paa Bregentved Gods, Hr. V. JAKOBSEN, et Par i 1940, der ikke havde under 4 Unger. Fra samme Kilde oplyses det, at der i 1941 ynglede et Par i Langedam og et Par i Sofiendal Mose. Begge disse Par havde ikke under 4 Unger. I Foraaret 1943 saa jeg en rugende Knopsvane paa en Holm i Eidelmade Sø. Dette Par fik 5 Unger. I Nielstrup Sø ynglede der i 1941 ifølge Meddelelse af Hmd. JENS JENSEN, Nielstrup, et Par, som havde 5 Unger.

Skelskøregnen. Ifølge Meddelelse af Hofjægermester CASTENSKIOLD, Borreby, ynglede der i 1942 et Par og i 1943 2 Par Svaner i Borreby Mose. Ynglepladserne i 1943 var Gammelsø og Nysø. Skytten paa Borreby Gods oplyser, at Parret, der ynglede i 1942, havde 3 eller 4 Unger. I 1942 havde det ene Par 4 Unger og det andet 3.

Næstvedegnen. Ifølge Meddelelse af Opsynsmand LAURITS JENSEN ynglede der i 1938 et Par ved Dybsø Fjord ud for Jars Skov. Dette Par fik 4 Æg, men udrugede kun tre Unger. Aaret efter var der igen et Par ved Ynglepladsen, formentlig det samme Par. De byggede en Rede og lagde et Æg, men blev af en eller anden Grund forstyrrede, formodentlig af den stærke Skydning fra Militærets Bane ved V. Egesborg, og fortrak derfor. Paa Abbednæshoved ved Karrebæk Fjord ynglede der ifølge Meddelelse af Skytte HANSEN, Gaunø,

et Par i 1941, 42 og 43, der havde henholdsvis 4, 5 og 7 Unger. Det oplyses, at Parret i 1943 maatte ombygge Reden 2 Gange paa Grund af Højvande. Ved Søgaardsø sydvest for Herlufmagle ynglede der ifølge paalidelige Oplysninger, jeg har faaet paa Søgaarden, et Par i 1940 og 41, der havde henholdsvis 5 og 3 Unger. Proprietær HOLLBØL meddeler, at der i 1942 ved Foraarstid kom en Flok paa ca. 30 Svaner¹⁾, som slog sig ned i nogle Oversvømmelser i Engene, da Søen paa dette Tidspunkt var islagt. Det viste sig da, at naar Gaardens Folk fløjtede, som de har gjort de andre Aar efter det Svane-par, der ynglede, skilte der sig to Knopsvaner ud af Flokken og kom hen og fik noget Brød, hvilket i høj Grad kunde tyde paa, at det var de samme Svaner, som havde ynglet der de foregaaende Aar. Havde Søen ikke været islagt saa længe i 1942, vilde Svanerne sikkert ogsaa have ynglet der dette Aar. Nu trak de andetsteds hen og har ikke været der siden.

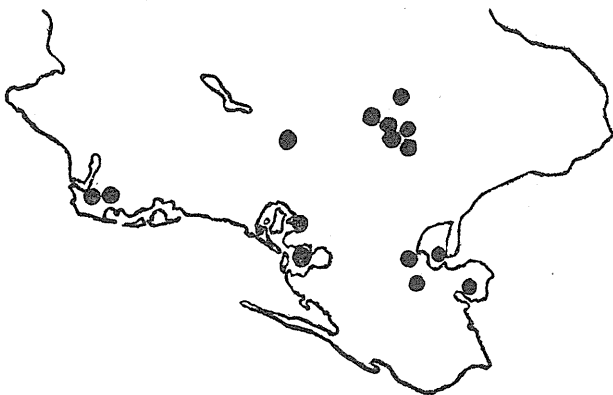
Præstøegnen. I Even Sø ynglede der ifølge Meddelelse af Gdr. J. CHR. HARBOE et Par i 1942 og 43. I 1942 havde Parret i hvert Fald 3 Unger, i 1943 var der 6. Fra samme Kilde oplyses det, at der ved Tubæk Aa ynglede et Par i 1941 og 43. I 1941 kom der ingen Unger ud, da ♀ lige inden den havde udruget blev taget af en Ræv eller paa anden Maade kom af Dage. I 1943 kom der 8 Unger ud, men kun 6 blev flyvefærdige. Ved Jungshoved Vig ynglede der i 1943 ifølge Meddelelse af Tømrer OTTO HANSEN, Jungshoved, et Par Knopsvaner, der havde 5 Unger. Paa Lilleholm i Præstø Fjord ynglede der i 1943 et Par. Jeg kom sejlende her forbi engang hen paa Foraaret og opdagede da et Par Knopsvaner, der stod inde paa Holmen. Jeg sejlede derind og fandt en Svanerede med 3 Æg i. Saa vidt vides har der ikke tidligere ynglet Knopsvaner paa Lilleholm.

Som man vil se, har der i de sidste 6 Aar ynglet omkring 15 Par vildtlevende Knopsvaner i Sydsjælland. Der er vist ingen Tvivl om, at dette er en Virkning af Fredningen og maa siges at være overordentligt glædeligt, eftersom denne Fugl ikke har ynglet her i mange Aar. For det sydligste Sjællands Vedkommende forsvandt Knopsvanen saaledes som Ynglefugl i 1890, idet det sidste Par ifølge SCHOLTEN „Sydsjællands Fugle“ ynglede ved Even fra 1885—90, og for hele Landsdelen gælder det, at der i hvert Tilfælde ikke har ynglet vildtlevende Knopsvaner fra 1919—38.

Det er nu Spørgsmaalet, om den nuværende Bestand er oprindelige Tamsvaner, der har forvildet sig, eller deres Afkom, eller den tilhører den oprindelige vilde Stamme. Det Spørgsmaal maa imidlertid besvares forskelligt fra Egn til Egn.

¹⁾ Det oplyses ikke, hvilken Art Svaner det var.

For Fjordomraaderne Syd for Næstved kan der næppe være Tvivl om, at det her drejer sig om den oprindelige vilde Bestand. Dette støtter sig til a) den Kendsgerning, at der pludselig efter mange Aars Forløb¹⁾ slaar sig Knopsvaner ned paa disse Egne, sammenholdt med den Omstændighed, at der ikke paa de omkringliggende Herregaarde²⁾ og saa vidt vides heller ikke andre Steder i de sidste 10 Aar har været holdt tamme Svaner. b) Usandsynligheden af, at oprindelige Tamsvaner

Den vildtlevende Knopsvanes Udbredelse som Ynglefugl i Sydsjælland. Prikkerne betegner Ynglepladser efter 1937.

eller deres Afkom skulde slaa sig ned og yngle ved saa aabne tæt ved Havet liggende Færvande, som der her er Tale om. c) Den Kendsgerning, at der undertiden paa disse Steder³⁾ overvintrer en Del Knopsvaner, som utvivlsomt er oprindelige vilde Svaner.

For Ynglesvanerne ved 1) Søgaardsø, 2) Præstø Fjord og 3) Jungshoved gælder det, at det er langt overvejende sandsynligt, at disse tilhører den oprindelige vilde Stamme. Dette støtter sig for 1) og 3) til samme Begrundelse⁴⁾, som findes for Næstvedsvanerne under Punkt a. At Svanerne ved Sø-

1) Over 60 Aar.

2) Gaunø, Rønnebæksholm og Grevens Vænge.

3) Der har i Februar 1944 ligget ca. 30 Knopsvaner paa Dybsø Fjord og 4 af dem har søgt ind til Rørene ved Jars Skov og udviser her en Opførsel, der tydeligt viser, at de vil beherske Pladsen, idet de jager andre Svaner væk. Denne Adfærd kunde tyde paa, at de vilde yngle her.

4 Omkring Søgaardsø drejer det sig om Herregaardene Raunstrup

gaardso under visse Omstændigheder udviste en tillidsfuld Adfærd, idet de lod sig fodre paa nært Hold, kan sikkert ikke tillægges nogen større Betydning, da man f. Eks. ser noget lignende inde i Københavns Søer, hvor det i Stedet for drejer sig om forskellige vilde Andearter. For 2) er Begrundelsen den samme som for Næstvedsvanerne under Punkt b) og der er Grund til at antage, at Yngleparret her er et Par vilde Svaner, der har overvintret paa Præstø Fjord.

Hvad angaar Ynglesvanerne ved Tubæk Aa og Even, bestaar der nogen Mulighed for, at de har deres Udspring delvis fra oprindelige Tamsvaner, der har forvildet sig, idet der for 4-5 Aar siden bortfløj nogle faa Svaneunger fra Nysø Gods¹⁾, hvor der de sidste 40 Aar har været holdt tamme Svaner.

For saavel Svaneparret ved Dyrehavesø som Langedam ved Haslev gælder det, at den ene af Individerne var ringmærket fra Bregentved Gods og var Efterkommer efter et tamt Par, som holdtes paa Godset fra 1928—39, og som havde deres sidste Kuld Unger i 1938. Disse Efterkommere havde forvildet sig og været bortfløjet i to Vintre, hvor de havde fundet deres Mager, som var uringede og sandsynligvis har været vilde Svaner. Haslevegnsens øvrige Ynglesvaner maa formodes at have enten hel eller delvis tam Afstamning, idet der yderligere er bortfløjet nogle Svaner fra Bregentved, medens der paa samme Tid er bortfløjet adskillige ringmærkede Svaneunger fra Gisselfeld, hvor der har været holdt tamme Svaner fra omkring 1928—39.

Skelskøregns Svaner stammer efter alt at dømme helt eller delvis fra oprindelige Tamsvaner, idet der to Steder²⁾ paa Eggen for faa Aar siden har været holdt tamme Svaner, hvis Unger for nogles Vedkommende fik Lov til at flyve bort, og som senere er set i Nærheden af de gamle Steder.

og Gunderslevholm. Omkring Jungshoved Vig, Jungshovedgaarden, Oremandsgaard og Høvdinggaard, sidstnævnte Sted har der ganske vist været holdt tamme Knopsvaner fra 1942, men da de ingen Unger har faaet og ingen af de gamle er bortfløjet, har det i denne Forbindelse den samme Betydning, som hvis der ingen Svaner havde været holdt.

1) Man maa gaa ud fra som overvejende sandsynligt, at de Svaneunger, der har forvildet sig, har parret sig med Svaner af den oprindelige vilde Stamme.

2) Paa Topstensgaarden og hos Brygger F. HARBOE, Skelskø.

Undersøgelsen viser videre, at der er sket en Forøgelse af Bestanden paa mindst 96 Unger, hvilket vil sige, da der har fundet 23 Udrugninger¹⁾ Sted, at der for hver Udrugning gennemsnitlig er kommet i hvert Tilfælde godt og vel 4 Unger, som maa siges at være et jævnt godt Resultat og tyder paa, at Ynglepladserne for Størstedelen har været velegnede. Der er kun et Svanepar²⁾, der er blevet angrebet af Fjender, medens et andet Par³⁾ er blevet fordrevet formentlig af Støj.

Idet jeg hermed slutter denne Afhandling, vil jeg gerne sige Tak til alle, der har haft den Venlighed at give mig de nødvendige Oplysninger.

Angriber Musvitten andre Fugle?

Af HOLGER POULSEN.

Det hænder undertiden, at man støder paa Spørgsmaalet, om Musvitten dræber andre Fugle og fortærer deres Hjerne. I Almindelighed betragtes dette Spørgsmaal som en gammel Skrøne, der kritikløst er gaaet videre i den senere ornitologiske Litteratur. Jeg erindrer saaledes, at Overlæge O. HELMS i et Foredrag i Dansk Ornitologisk Forening delte denne Anskuelse. Det samme giver han Udtryk for i sin Bog: „Danske Fugle ved Hus og i Have“, hvor der staar om Musvitten: „I den Naturhistorie, jeg læste som Dreng, var det, man fik at vide om Musvitten, omtrent saaledes: „Den er en stærk og dristig Fugl, som overfalder syge og svage Smaaafugle og hakker Hjernen ud paa dem.“ Det var nogle sælsomme Kundskaber om Musvitten at give de unge med ud i Verden og forøvrigt uberettigede.“

Jeg fik derfor Lyst til at komme frem med mine egne Iagttagelser og undersøge Spørgsmaalet nærmere i Litteraturen. I den ornitologiske Litteratur omtales Spørgsmaalet de fleste Steder, men oftest i almindelige, refererende Vendinger, uden at man tager Stilling til det eller støtter sig til bestemte Iagt-

¹⁾ Naar blot der er blevet lagt et Æg, der er blevet ruget paa, regnes det her for en Udrugning.

²⁾ Svaneparret ved Tubæk Aa i 1941.

³⁾ Svaneparret ved Dybsø Fjord i 1939.